

§ 35 Om restriktiv hållning gentemot islam

ANDERS ÅKERLUND:

Ordförande, ledamöter, åhörare! Det verkar som vår hjärna är programmerad för att sortera. Volvo–Saab, rättvikare–leksingar och så vidare. Det är väl okej. Vi har ett legitimt behov av grupptillhörighet. Vi är sociala människor och det är i möte med andra som vi utvecklas.

Problemet uppstår när vi och de går vidare i en negativ spiral, när vi tanklöst vräker ut oss generaliseringar. Du vet väl om hur japaner är? Hur muslimer, judar, kristna är? Självt blir jag aldrig så förvirrad och ledsen som när jag förstår vad folk tror att jag tror på som kristen bekännare. Så dum i huvudet är jag inte. Jag känner inte igen mig i de insändarbilder som ges om mig som företrädare för en kristen tro.

Problem uppstår när generalisering sätts i handling. Då blir det ännu värre. Jag har bott i Sydafrika under apartheidtiden och det har präglat mitt liv väldigt starkt. Det man följde var ett handlingsmönster av grupptillhörighet, svart och vit. Frågan måste ställas vad vi har gemensamt som människor och ha det som grund. Jag älskar utgångspunkten för hela vårt tänkande, som finns angivet i Olov Hartmans fantastiska tackbön i nattvardsbönen. ”Ett bröd, en mänsklighet.” Inte en kristenhet utan en mänsklighet är utgångspunkten.

Vi har aldrig varit så många människor just nu som utifrån olika utgångspunkter kan bidra till fred, försoning, rättvisa, utveckling och medvetna val över hela världen. Där har vi våra bundsförvanter, samtidigt som var och en måste bli sedd som individ. ”Se mig som människa” är budskapet från många av de ensamma flyktingbarn och andra flyktingar som jag träffar då och då. Se mig som en människa. Det finns utvecklingsmönster som trendforskare upptäcker. Trots allt vad massmedia berättar för oss ökar vi-känslan i världen och det är väldigt hoppfullt. Det har att göra med styrkan av sociala medier, med kontakter utanför boxen, med att vi kan umgås med människor runt om i världen och ungdomars resor som vidgar perspektiv och infallsvinklar. Kyrkan bidrar på ett aktivt sätt i den processen att öka vi-känslan i världen genom våra kontakter och vår samverkan i världen.

Jag är glad över det starka avståndstagandet från motionen 2014:96 och tillstyrker utskottets hemställan.

EVA-MARIA MUNCK:

Ordförande, ledamöter och åhörare i kyrkomötet. Jag talar för utskottet och vi föreslår bifall till utskottets förslag i betänkandet, som är ett avslag av motion 2014:96 om restriktiv hållning mot islam.

I ekumeniska och interreligiösa sammanhang möter vi som Svenska kyrkan andra religiösa samfund och andra kristna i dialog, samtal och diapraxis. Dialog är samtal som berör det som vi delar och har gemensamt men också det samtal där våra åsikter skiljer sig åt, där vi inte kan mötas i samverkan. Vi möts också i diapraxis när vi kan samverka mellan religioner för ett gemensamt bästa i mänsklighetens ödesfrågor. Synkretism, religionsblandning, är något annat. Det beskriver inte Svenska kyrkans hållning i religionsmöten.

Som den största kyrkan i Sverige har vi ett ansvar att verka för en positiv, ekumenisk och interreligiös dialog. Det gör vi med Jesus som förebild, genom att se och bemöta varje människa, att vara sanna i oss själva men öppna för andra. I reciten nämns några av de publikationer och skrifter som tagits fram av Svenska kyrkan och som gjorts tillsammans med de studieförbund och ekumeniska organ som vi har i Sverige. Att ta del av dessa och införskaffa sig kunskap om andra religioner,

religionsdialog och religionsmöten är en del av att ta ansvar för att vara Svenska kyrkan på olika nivåer. Att synliggöra och ärligt bemöta och ifrågasätta de fördomar som vi bär på är att ta ansvar. Religionsdialog berör kyrkor i alla världens länder. Bakom detta ganska nya, läsvärda dokument från 2011, *Kristet vittnesbörd i en mångreligiös värld*, står Kyrkornas världsråd, Påvliga rådet för interreligiös dialog och Evangeliska världssalliansen. En av de rekommendationer som nämns där är att samverka med andra religiösa gemenskaper som är engagerade i religiöst försvar av rättvisa och det gemensamma bästa samt överallt där det är möjligt uppträda tillsammans i solidaritet med människor som befinner sig i konfliktsituationer. Att ta ansvar är att vara en aktiv del av sammanhang där interreligiöst arbete och dialog får ske. Vårt engagemang i Sveriges interreligiösa råd genom presidiet i Sveriges Kristna Råd är ett mycket tydligt och angeläget framåtsyftande exempel.

I linje med utskottets överväganden vill jag också betona avståndstagandet från de förenklande resonemang kring islam och den polarisering kring vad motionären beskriver som en västerländsk syn på mänskliga rättigheter och demokrati. Bakom FN:s mänskliga rättigheter står stater från hela världen och detta är inget specifikt som länder i väst kan ta patent på.

Statens stöd till trossamfund publicerade förra veckan rapporten *Främlingsfientliga handlingar mot trossamfund* för regeringen. Där beskrivs att företrädare från framför allt islam och judendom upplever trakasserier och diskriminerande handlingar på grund av deras religiösa tillhörighet. Det här är Sverige 2014. En av de rekommendationer som ges i rapporten är att det finns ett behov av att trossamfundet själva inleder ett internt arbete med att identifiera och motverka diskriminerande och negativa attityder gentemot andra trossamfund.

Att vara sanna mot oss själva är att som kyrka se människor med Jesu ögon. Det gör vi inte genom att inta en restriktiv hållning mot islam. Det gör vi genom att verka i en positiv anda med evangeliet om Jesus Kristus i centrum, inbjudande snarare än avvisande, med betoning av det som förenar snarare än det som skiljer.

Bifall till utskottet.

JULIA KRONLID:

Herr ordförande! Motionen 2014:96 som behandlas i det här betänkandet lyfter aspekter som är viktiga för Svenska kyrkan att fundera över, även om vi som nomineringsgrupp anser att själva yrkandet är skrivet på ett sådant sätt att det kan ge upphov till onödiga misstolkningar. Vi väljer också att yrka avslag på motionen men inte med samma motivering som utskottet utan med motiveringen som framkommer i vår särskilda mening i betänkandet. Våra synpunkter i den här frågan speglas bättre i motion 2014:68 om Svenska kyrkans kristna identitet, som kommer att behandlas senare idag. Mitt yrkande till kyrkomötet är att avslå motion 2014:96 med motiveringen som framkommer i vår särskilda mening.

Jag vill börja med att vara tydlig med att det är viktigt med en respektfull dialog med representanter från olika religioner. Där finns det ingen diskussion. Där har vi ett helt enigt utskott och jag tror vi har ett helt enigt kyrkomöte här idag om det. Ett exempel på att det kan vara betydelsefullt är att ett interreligiöst råd har kunna sitta och diskutera hur vi ska kunna behandla frågan om konvertiter. Men i sin iver att vara, som jag ser det, politiskt korrekt och i rädslan för att inte kränka någon annan religion menar jag, att Svenska kyrkan på grund av detta har blivit otidlig i sin kristna identitet. Det är där jag ser problem. Jag menar att kärleken till alla människor oavsett tro och bakgrund är grundläggande i den kristna tron, men det är inte

samma sak som att vara otydlig i tron på att få förlåtelse och försoning genom Guds enfödde son Jesus Kristus, född av jungfru Maria och som genom uppståndelsen gav möjlighet för alla människor att motta förlåtelse och frälsning. Låt oss inte glömma vad som står i Johannes 3:16–17.

Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son, för att de som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv. Ty Gud sände inte sin son till världen för att döma världen utan för att världen skulle räddas genom honom.

Detta är ett kärlekens budskap, det är ett erbjudande som Svenska kyrkan ska vara stolt över att företräda. Det finns inget tvång, ingen kränkning gentemot någon annan i det budskapet.

Svenska kyrkan ska naturligtvis stå upp för religionsfrihet och respekt för människor som företräder andra religioner och ta avstånd från all diskriminering. Men religionsfrihet innebär ju också att Svenska kyrkan är fri att tro på det kristna budskapet och vara stolt över det. Olika uttalanden från företrädare i Svenska kyrkan – som bland annat handlar om en osäkerhet huruvida vi ska tala om jungfrufödseln, hur vi ska se på synen på Jesus och Muhammed, om vägen till Gud, om vi ska se på Jesus som Guds son – har skapat en viss osäkerhet bland medlemmar i Svenska kyrkan. Står vi i praktiken verkligen står upp för den evangelisk-lutherska tron som kyrkoordningen har uttryckt att vi ska göra, eller har Svenska kyrkan mer förminskats till att bli något slags mångreligiös samlingsplats. Att Svenska kyrkan ser att en imam samlar pengar till moskébyggen kan också skapa reaktioner och en viss osäkerhet hos medlemmar.

I betänkandet framkommer också att man har skapat material där vi ska kunna be tillsammans. Man har öppnat för att man ska kunna utforma gemensamma böner. Då tycker jag att vi någonstans har frångått att stanna vid en respektfull dialog och behandla människor med respekt för olika religioner till att mer börja ge avkall från kärnan i den kristna tron. Sedan kan vi heller inte blunda för att det finns extrem islamism och terrorgrupper, som begår handlingar som drabbar såväl kristna som muslimer. Det här måste vi tydligt ta avstånd ifrån utan att för dens skull generalisera. Generaliseringar tar jag det starkaste avstånd ifrån.

Svenska kyrkan kan inte vara trevande i evangeliet med Jesus Kristus i centrum. Vi behöver inte en osäker och trevande kyrka. Vi behöver en trygg kyrka som utgör en fast punkt i vardagen. Tack så mycket.

EVELINA JOHANSSON:

Jag yrkar bifall till utskottets förslag, det vill säga avslag på motionen 2014:96. Det är inte om motionen jag vill tala utan om Läronämndens yttrande med anledning av motionen. Där läser vi: ”Det är väsentligt att minnas att islam är en av de tre abrahamitiska religionerna, med vilken kristendomen har mycket gemensamt.” Det är alltså vad Läronämnden har att säga i korthet om relationen mellan kristendom och islam. Det är förvisso sant att kristendom och islam har mycket gemensamt. Det är också sant att det finns mycket som inte är gemensamt. Då gäller det förstås att värdera vilka anspråk som är de mest centrala, de mest definierande för vad kristendom är. Är det sådana saker som råkar vara gemensamma med islam och med kanske andra olika trosuppfattningar eller är det de som inte är gemensamma?

Som barn drack jag en gång en djup klunk av rå äggula i tron av det var apelsinjuice. Äggulan var gul och flytande och stod i ett glas i kylskåpet. Det var mycket gemensamt med apelsinjuice i detta, men naturligtvis är det inte det som är

mest karaktäristiskt och definierande för vare sig juice eller ägg. Det märkte jag tydligt när jag fick det i munnen. På samma sätt kan man på goda grunder ifrågasätta, om detta att vara en så kallad abrahamitisk religion verkligen är så väsentligt när vi definierar kristendomen och när vi jämför den med andra religioner, om vi nu ska gå in i denna fråga med Jesus som förebild som utskottet förespråkar, vilket vi naturligtvis ska. Vi ska dock också gå in i all dialog och alla möten med människor med Jesus som frälsare och aldrig glömma detta.

Men för att ha Jesus till förebild kan vi erinra oss hur högt Jesus värderade den historiska kopplingen till Abraham, just om den ska lyftas fram som en väldigt viktig och definierande pryl. Han säger ”Gud kan uppväcka barn åt Abraham ur dessa stenar”. Det är gott och fint att härstamma från Abraham och vi kan för all del bejaka den gemensamma saken med andra konfessioner, men det är ändå så att det i Frälsarens mun inte på något sätt är det som främst definierar kristendomen och inte det som egentligen kan rädda någon människa heller. Löftena däremot om det som är unikt för kristendomen, Jesus Kristus som frälsare, är så oräkneliga i Skriften och jag är säker på att alla har hört minst ett och förmodligen flera, så jag tänker inte ens citera. Där ligger det som utan jämförelse måste värderas högst när vi studerar och jämför vår tro med andras.

JESPER ENEROTH:

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet 2014:4, Om restriktiv hållning gentemot islam. Jag skulle kunna lägga all min talartid här i talarstolen på att instämma i allt som står i utskottets överväganden om att inte ställa religioner mot varandra, inte förenkla islam eller kanske framför allt det faktum att den som känner sig trygg i sin kristna tro kan vara öppen för en religionsdialog.

Jag är ny här, inte bara i kyrkomötet utan även i kyrkan. Jag föddes i mitten av 1990-talet i vad som ibland kallas världens mest sekulariserade land, Sverige. Under min uppväxt pratade vi aldrig religion. Vi pratade inte tro, vi pratade inte om Gud. Det var något man möjligtvis nämnde på historiektionerna. Vägen till min tro gick genom mina klasskamrater i högstadiet som var muslimer. Det var första gången jag mötte personer i min egen ålder som hade en religiös identitet, där man kunde börja prata om tro, man kunde prata om bön, prata om Gud. För mig var det mötet väldigt, väldigt viktigt och säkerligen i förlängningen ett av skälen till att jag står här.

Jag tycker det är viktigt att vi ser dialogen inte som ett hot utan som en styrka. Jag hade nog inte stått här om det inte hade varit för mina muslimska vänner i högstadiet. Därför blev jag väldigt ledsen av den här motionen, 2014:96. Jag tror att det vi måste fokusera på är respekt i stället för restriktivitet, dialog i stället för tystnad, kärlek i stället för rädsla. Tack så mycket.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Jesus är vägen, sanningen och livet. Det kan vi säga utan att nedvärdera andras tro. Vi ska inte begränsa Gud och inte heller människan. Relationen till Gud börjar inte vid kyrkoporten utan det finns en relation till Gud i relation till varje människa i skapelsen. Därför är det också fullt konsekvent att tala om den gemensamma grund som de tre abrahamitiska religionerna har. Gud förmår göra mer än vad vi kan be eller tänka ut. Vi måste både kunna tala om vår tro och se sambandet med alla människors sökande efter en gud som har skapat dem till sin avbild. Låt oss inte begränsa Gud och inte heller människan.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 77.